

تفاوت ازدواج فAMILI و ازدواج غیر فAMILI با سازگاری زناشویی دبیران متاهل مقطع متوسطه شهر مریوان

محمد علی رحمانی

کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه واحد مریوان

aryana^{۵۵۶}@yahoo.com

چکیده

هدف این تحقیق بررسی تفاوت ازدواج فAMILI و ازدواج غیر فAMILI با سازگاری زناشویی دبیران متاهل مقطع متوسطه شهر مریوان می باشد. در این پژوهش، نمونه گیری از کل جامع مورد نظر صورت گرفت که ۱۷۵ نفر را با استفاده از نمونه برداری تصادفی ساده انتخاب کردیم. قابل ذکر است که از این ۱۷۵ نفر، ۱۰۰ نفر زن و ۷۵ نفر مرد انتخاب شدند. در این نوع نمونه گیری، نشانه ها یا واحد های مورد مطالعه برای گروه نمونه به گونه ای انتخاب می شود که همه آنها فرصت برابری در انتخاب شدن دارد و هر انتخاب نیز از انتخاب دیگر مستقل می باشد. و همچنین جهت گردآوری داده ها پژوهش از پرسشنامه آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس با پایایی ۰.۹۰ بکار گرفته شد. یافته ها نشان داد بین دبیرانی که ازدواج فAMILI داشته اند با افرادی که ازدواج غیر فAMILI داشته اند از منزل روابط زناشویی تفاوت معناداری وجود ندارد.

واژگان کلیدی: رضایت زناشویی، ازدواج فAMILI، ازدواج غیر فAMILI، دبیران، مریوان.

مقدمه

ازدواج، فرایندی است از کنش متقابل بین یک مرد و یک زن که برخی شرایط قانونی را تحقق بخشیده اند و مراسمی برای برگزاری زناشویی خود برپا داشته اند. ازدواج دارای ابعاد اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی و بین فردی است. (کمیته خانواده استرالیا، به نقل از صادقی، ۱۳۸۴). یکی از مسائل مهمی که درباره ازدواج و انتخاب همسر باید بررسی شود « زمان » آن است. اگر بخواهیم بدون توجه به عوامل و موانع اجتماعی و بدون توجه به آداب و رسوم و تشریفات سلیقه ای گوناگون، مسأله را بررسی کنیم که باید بگوییم: جواب این سؤال که در چه زمانی ازدواج کنیم؟ در درون فطرت و سرشت انسان نهفته است و نیازی به جواب و استدلال علمی و فلسفی ندارد و بدون توجه به موانع تشریفات و عادات و رسوم و سلیقه ها جواب می دهند. پاسخ صحیح را دریافت نماییم (مظاهری، ۱۳۷۴).

این تحقیق، به بررسی عوامل مؤثر در سازگاری زناشویی به عنوان یک ویژگی شخصیتی می پردازد شاید بتوان با اندکی احتیاط رابطه بین پژوهش های روانی - اجتماعی را با بعضی از مشکلاتی که جامعه حاضر و معاصر ما در بر گرفته اند روشن ساخت. خانواده با ازدواج دو نفر شروع می شود و به تدریج با تولد فرزندان گسترش می یابد؛ بنابراین، اساس کارکردهای خانواده با نحوه ی سازگاری زوج ها شکل می گیرد. سازگاری زوج ها نه تنها بر میزان رضایتمندی و احساس خوشبختی برای رشد فرزندان به وجود می آید با توجه به اهمیت سازگاری زناشویی و تعادل خانواده و جامعه بشر از دیر باز با این سؤال مواجه بوده است. انسان ها می توانند تصمیم بگیرند با چه کسی، چه موقع ازدواج کنند و بنابراین پدیده ازدواج در زندگی انسان نقش اصلی ایفا می کند. از جمله مسائل مهمی که از زمان های دور تا کنون همواره مورد توجه کامل انسان بوده است عوامل مؤثر در سازگاری زناشویی است. زیرا این عوامل هر رفتاری را به گونه ای دستخوش تغییر می کند. دانشمندان زیادی در این رابطه اندیشیده اند و اثرات جایگاه آن را در نظام طبیعی انسان جستجو کرده اند. (براهنی، ۱۳۶۹)

انسان موجودی اجتماعی است و بدین سبب، علاوه بر ارضای نیازهای اولیه زیستی خود (مثل گرسنگی، تشنگی، خستگی، جنسی و غیره) که عموماً ذاتی و نا آموخته اند و مبنای وجود اشتراک انسان و حیوان نیز به شمار می روند، ناچار است یک رشته نیازهای اکتسابی را نیز که زاییده و حاصل زندگی دسته جمعی است تأمین کند. این نیازهای اجتماعی انسان هستند که بر رفتار او مسلط شده و بیشتر وقت و انرژی و فکر او را به خود مشغول می سازند. اگر مسئله صرفاً سازگار شدن با نیازهای اولیه زیستی بود شاید روان شناسی سازگاری به شکل کنونی و پیشرفته موردی پیدا نمی کرد (اسلامی نسب، ۱۳۷۳).

خانواده، در سلامت جامعه تأثیر دارد. انجام این تحقیق با نگاهی به آمار و ارقام مربوط به طلاق محسوس تر و مشخص تر به نظر می رسد، روزی نیست که شاهد مراجعه ی انبوهی از افراد به مراکز مربوط، جهت اجرای این حرام ترین حلال ها، نباشیم. بنابراین بر اساس این غمناکه ها تصمیم گرفتن تا حداقل یکی از این راه ها را آزمایش کنیم تا ببینیم چه نتیجه ای بدست می آید شاید راهی باشد برای پایان این تراژدیها و در این پژوهش به بررسی سوال مطرح شده زیر پرداخته شده است:

سوال پژوهش: آیا بین افرادی که ازدواج فAMILI دارند و افرادی که ازدواج غیر فAMILI دارند از نظر سازگاری زناشویی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

در تعریف ازدواج گفته اند که ازدواج عملی است که پیوند بین دو جنس مخالف را بر پایه ی روابط پایای جنسی موجب می شود و با انعقاد قرارداد اجتماعی روابط جسمانی مشروع بین زوجین را تأیید نموده و زن و مرد را در تحت عنوان خانواده با هم خویشاوند می سازد. ازدواج از نظر طبیعی نوعی کمال برای انسان محسوب می شود، زیرا خلقت انسان به گونه ای است که نیازمند به جفت و همسر است و با لحاق به جنس مخالف است که کامل شده و اعتدال می یابد و وجود غریزه ی جنسی و میل به همسر نیز در واقع ودیعه ای است الهی تا بشر در جهت کمال خود تلاش نموده و تولید مثل نماید. بنابراین انسان بر اساس قانون آفرینش و حکم فطرت و برای بقای نسل و آرامش جسم و روح حل مشکلات زندگی نیازمند به ازدواج است و در نهاد زوجیت مسئله تکمیل و تکامل نهفته شده است.

زن و مرد در سایه ی ازدواج مشروع مکمل یکدیگر می شوند و هر کدام می توانند طریق سعادت‌مندانانه ای را در پیش گیرند . نقایص خود را توسط یکدیگر رفع کنند ، دلداری و آرامش بخش یکدیگر باشند و در رفع مشکلات و مسائل پناه یکدیگر باشند و از طرف دیگر ازدواج سبب دوام و پایداری نسل است و دوام و بقای بشر وابسته به آن است . مضاف بر اینکه ازدواج از انحرافات نیز جلوگیری می کند . به عقیده ی روان شناسان یکی از روش های حفظ سلامت جامعه ازدواج است . زیرا خانواده مولود ازدواج است و این واحد اجتماعی با ازدواج تشکیل شده و در سایه ی ارتباط سالم محفوظ می ماند و با سلامت خانواده سلامت جامعه نیز تأمین می شود .

علمای اخلاق نیز معتقدند که به وسیله ی ازدواج می توان با فساد و فحشا و رفتار ناپسندی که در ارتباط با غریزه ی جنسی از انسان سر می زند ، می توان مقابله نمود .

جامعه شناسان ازدواج را دارای چهار خصلت دانسته اند :

۱. قرارداد اجتماعی: ازدواج قراردادی اجتماعی است که بر اساس قوانین شرعی و عرفی شکل گرفته است .
۲. مداومت و پایایی: ازدواج موجب برقراری روابطی مداوم و پایا بین زوجین می گردد .
۳. تخالف جنسی: در ازدواج دو جنس مخالف (مذکر و مؤنث) با هم تشکیل خانواده می دهند .
۴. ارتباط جسمانی: براساس قوانین و مقررات شرعی و عرفی در ازدواج زمینه رضای غریزه ی جنسی برای زوجین فراهم می شود . (قصابیان ، ۱۳۸۴) .

نظریه ی مثلثی عشق

اشترنبرگ (۱۹۸۷) در نظریه مثلثی عشق خود ، عشق را به سه بخش قسمت می کند :

الف) میل (ب) صمیمیت (ج) تعهد

« میل » به انگیزه هایی اشاره دارد که به عشق رهنمون می شوند . (انگیزه هایی مانند جذابیت و تمایلات جنسی .) اما از طرف دیگر به نیازهایی از قبیل عزت نفس ، نزدیک بودن و خود شکوفایی هم اشاره دارد . « میل » در عین حال بسیاری از هیجان ها را نیز در بر می گیرد . (هیجاناتی از قبیل آرزو ، شرم ، آسیب پذیری ، تحسین و اشتیاق .) پس میل دو مؤلفه هیجانی و انگیزشی عشق را در بر می گیرد .

« صمیمیت » به رفتارهایی اطلاق می شود ، که نزدیکی عاطفی را افزایش می دهد . نزدیک بودن عاطفی شامل حمایت و در مقابل ، ارتباط برقرار کردن و سهیم کردن خود فعالیت ها و داراییهایمان با دیگری است .

« تعهد » به دو گونه تصمیم بازمی گردد . ابتدا تصمیم کوتاه مدتی مبنی بر این که آیا آن چه هست را عشق بنامیم یا نه ؟ و دوم تصمیم بر این که آیا برای حفظ آن عشق به سوی آینده ای قابل پیش بینی تلاش کنیم یا نه . تعهد ، بیش تر کارکرد شناختی دارد تا کارکرد هیجانی و شامل قصد هوشیارانه و اراده می شود .

در روان شناسی سه مؤلفه ی رفتار ، شناخت و هیجان در دهه های اخیر ، اساس و بنیان پدیده های روانی شناخته شده است و عشق نیز به عنوان یک پدیده ی روانی از این موضوع مستثنی نیست . بنابراین می توانیم بگوییم که « میل » مؤلفه های هیجانی عشق ، « صمیمیت » مؤلفه رفتاری ، و « تعهد » قسمت شناختی آن است . (میر محمد صادقی ، ۱۳۸۴)

انواع عشق :

فقدان عشق :

در این رابطه هیچ یک از عناصر عشق حضور ندارند . این رابطه را در زندگی روزانه با مردم عادی داریم .

اگر احساسات در باره ی شریک زندگیتان از این نوع باشد ، می توان گفت که رابطه تان در معرض خطر است .

عشق دوستانه :

این احساس زمانی دست می دهد که میل و تعهد به مقدار کم وجود داشته باشد یا اصلاً وجود نداشته باشد اما ، صمیمیت در حد بالایی حضور دارد . این احساس را معمولاً در رابطه با دوستان صمیمی داریم .

عشق شهوانی :

میل در این عشق بیش تر حضور دارد . هیجانانگیز و میل زیادی در این رابطه وجود دارد ، اما صمیمیت و تعهد در سطح ضعیفی قرار دارد .

عشق پوچ :

این عشق زمانی احساس می شود که تعهد قوی باشد ، اما میل و صمیمیت در سطح پایینی قرار داشته باشد یا اصلاً وجود نداشته باشد . این ویژگی اغلب در زوج هایی دیده می شود که مدت زیادی از ازدواج آن ها می گذرد و به خاطر بچه ها در کنار یکدیگر زندگی می کنند و می خواهند رابطه را حتی اگر از نظر روانی و جسمی یکدیگر را ارضاء نکنند ، حفظ کنند .

عشق خیال انگیز :

این عشق در بین زوج هایی مشاهده می شود که رابطه ی آن ها تا اندازه ای تازه است . میل و صمیمیت شدید است ، اما زوج ها به اندازه ی کافی ، زندگی مشترک یا تجربه های مشترک ندارند که متقابلاً احساس تعهد کنند .

عشق مشفقانه :

در این عشق صمیمیت و تعهد شدید است ، اما میل ضعیف است . عشق مشفقانه در بین زوج هایی دیده می شود که به مدت تقریباً طولانی با هم هستند و از یکدیگر رضایت دارند ، اما جاذبه ی جنسی آن ها از بین رفته است .

عشق ابلهانه :

در این عشق میل و تعهد بالاست اما صمیمیت ضعیف است . عشق ابلهانه در زوج هایی دیده می شود که یک عنصر مشترک قوی دارند و به همین دلیل تصمیم می گیرند ازدواج کنند ، حتی اگر یکدیگر را اصلاً نشناسند .

عشق کامل :

این عشق سه عنصر را به طور سخاوتمند در خود جای داده است . عشقی است که همه ی ما آن را در خواب می بینیم همان طور که اشترنبرگ می گوید ، رسیدن به این مرحله خیلی آسانتر از نگهداشتن آن است . (میر محمد صادقی ، ۱۳۸۴)

دلایل درست ازدواج

۱- مصاحبت و همراهی : شریک شدن با دیگری در زندگی دلیل رایج و مناسبی برای ازدواج است . مصاحبت و همراهی به این معنی است ، که در سفر زندگی شریک و همراهی داشته باشیم . هرچند برخی از مردم به اشتباه تصور می کنند که ازدواج به تنهایی آن ها خاتمه خواهد داد . اگر زن برای خود مقصدی نداشته باشد ، شاید بتوان او را به همراهی فراخواند . اما همراهی با فردی که قصد معینی ندارد ، چندان رضایت بخش نیست و اگر دیگری را با اجبار همراه خود کنیم ، باز هم سفر دلنشین نخواهد بود و تعارض و دلزدگی را در خود نهفته دارد .

۲- عشق و صمیمیت : نیاز به عشق و صمیمیت ، با نیاز به مصاحبت و همراهی رابطه دارد . محبت اصیل و حقیقی برای فرد فرد آدمیان هدیه ای فوق العاده است .

۳- شریک حمایت کننده : دلیل مناسب دیگر ، فرصتی است که ازدواج برای رشد فرد به عنوان یک انسان فراهم می کند . اگر یکی از دو نفر فقط به فکر رشد خود و علایق حرفه ای و نیاز خود به شهرت و موفقیت باشد . ازدواج نمی تواند بقا داشته باشد یا حداقل بقای رضایت بخشی نخواهد داشت . اما شریک شدن در موفقیت های یکدیگر و حمایت اصیل و صمیمانه می تواند ارتباط را تقویت کند و به آن ثبات بدهد . ازدواج مناسب می تواند بهترین فرصت برای موفقیت هر دو نفر باشد .

۴- شریک جنسی : ازدواج منبع با ثباتی برای ارضای جنسی هر دو نفر است و راهی است مشروع و مجاز برای بروز هیجانانگیز و رفتارهای جنسی . اما اگر ارتباط جنسی دلیل اصلی ازدواج باشد ، معمولاً با ازدواج موفق رو به رو نخواهیم شد .

۵- والد شدن : دلیل رایج دیگر جهت ازدواج صاحب فرزند شدن است . والد شدن البته موهبتی آمیخته با تضاد است . از یک سو تربیت فرزند وظیفه ای سخت و اغلب حتی دلسرد کننده است اما از طرف دیگر کاری بسیار رضایت آور است . وقتی فرزندان بزرگ می شوند و به حد کافی مستقل می شوند ، اکثر والدین بیان می کنند که این تجربه برای همه ی عمر آن ها کافی بوده است و دیگر نمی خواهند که صاحب فرزند شوند . اما اغلب خواهند گفت اگر یک بار دیگر به دنیا بیایند باز هم تصمیم به داشتن فرزند خواهند گرفت . هر فردی نمی تواند پدر یا مادر خوبی باشند و این البته وظیفه ای دشوار است . آمدن فرزند می تواند برای ازدواج تأثیر مثبت یا به عکس تأثیر منفی و مخرب داشته باشد .

زوج هایی که با موفقیت فرزندان خود را بزرگ کرده اند ، انسجام با اهمیتی بین خود ایجاد می کنند و از آن چه که با هم انجام داده اند ، احساس افتخار و غرور می کنند (میر محمد صادقی ، ۱۳۸۴).

روش های مطالعه برای انتخاب همسر

برای تحقیق پیرامون شناخت همسر آینده از روش های مختلفی استفاده می شود که عبارتند از :

الف- روش های غیر مستقیم

در ابتدا برای شناخت فرد مورد نظر باید از افرادی که با وی در تماس هستند اطلاعات لازم کسب شود .

منابع کسب اطلاعات به روش غیر مستقیم عبارتند از :

۱- همسایگان

۲- خویشاوندان و دوستان خانواده

۳- همکاران پدر و مادر و سایر اقوام

۴- محل تحصیل و شغل

۵- همکلاس ها و ...

معمولاً کسی که می خواهد ازدواج کند باید در اطراف و جوانب به تفحص و جستجو بپردازد و درباره ی خانواده و همکاران ، همکلاسی ها و دوستان فرد تحقیق و بررسی کند و از بین افراد ذی صلاح برای تکمیل اطلاعات خود اقدام کند .

برای انتخاب باید در زمینه های اجتماعی ، فرهنگی ، تحصیلات ، وضعیت مالی ، اخلاق ، سن و شغل اطلاعات لازم کسب شود و فرد از نظر تطبیق وضعیت طرق مقابل با شرایط خودش بررسی های کافی به عمل آورد .

ب- روش های مستقیم

دین اسلام بررسی های مستقیم زن و مرد را در صورتی که قصد ازدواج داشته باشند مجاز دانسته است . (حسینی ، ۱۳۸۰).

تعریف سازگاری:

تطبیق یا وفق دادن شخص نسبت به محیط، مثل وقتی که می گوئیم یک فرد نسبت به خود سازگار است، یا در گروهی که به آن تعلق دارد، سازگار می باشد، آن دسته از پاسخ های موجود زنده که باعث سازگاری مؤثر و هماهنگ او با موقعیتی که در آن قرار گرفته، می شود. (ساعت چی - ۱۳۶۳).

جریاناتی را که با به وجود آمدن احتیاجی شروع شده و انسان پس از انجام فعالیت هایی به برطرف کردن آن احتیاجات اقدام می کند ، سازگاری می نامند . (پور مقدس ، ۱۳۶۷)

افرادی که دچار تضاد می شوند یا در تأمین احتیاجات خود به مانع برخورد می کنند ، اگر برای از بین بردن مانع و رفع تضاد عاقلانه رفتار کنند و از طرق مختلف اقدام نمایند در این صورت فعالیت های آن ها مثبت و نتیجه بخش خواهد بود و اگر در مقابل موانع ، به طور کافی اقدام نمایند به این گونه فعالیت ها سازگاری گویند (شریعت مداری ، ۱۳۶۹).

در واقع سازگاری را می توان چنین تعریف کرد : هر گاه تعادل جسمی و روانی فرد به گونه ای دچار اختلال شود که حالت ناخوشایندی به وی دست دهد و برای ایجاد توازن نیازمند به کارگیری نیروهای درونی و حمایت های خارجی باشد و در این اسلوب به کارگیری ساز و کارهای جدید موفق شود و مسأله را به نفع خود حل کند ، گویند فرایند سازگاری به وقوع پیوسته است .

خصوصیات سازگاری

- ۱- سازگار شدن با خود و محیط پیرامون خود برای هر موجود زنده یک ضرورت حیاتی است .
 - ۲- ارضای نیازها به طریقی قابل قبول ، خود در طریق سازگاری گام نهادن است .
 - ۳- سازگار شدن گاه آگاهانه و زمانی نا خود آگاهانه .
 - ۴- نیروهایی که انسان را به سوی سازگاری سوق می دهند بسیارند ، لکن نیازها در درجه ی اول اهمیت قرار دارند .
 - ۵- گاه در جهت آرامش و تعادل بهتر و بیش تر سازگار می شویم و گاه برای تسکین و تعدیل وضعیت به هم خورده تلاش می کنیم .
 - ۶- برای مقابله با فشارهای روانی و موانع انسانی و غیر انسانی آدمی باید نیرومند و توانا باشد ، چه در غیر این صورت رو به تضعیف و نابودی می رود .
 - ۷- معیاری بر سازگاری آرمانی وجود ندارد و چون هر انسان موجودی منحصر به فرد است ، روش سازگاری او نیز منحصر به فرد است و مخصوص خودش می باشد .
 - ۸- البته استانداردهایی برای سازگاری در اجتماع وجود دارد که خلاف آن عمل کردن ، انرژی های انسان را در جهت منفی سوق داده و نابود می سازد و سازش باید متناسب با فرهنگ ، آداب ، اعتقادات ، روشها و انتظارات و خواسته ها و آرمان های هر جامعه ی خاص باشد .
 - ۹- انسان ها اگرچه به ظاهر تمام تلاش و کوشش خود را برای سازگار شدن در طی روز مصرف می دادند ولی سازگاری دیرتر به دست می آید و سازش امکان پذیرتر است .
 - ۱۰- سازگار شدن دارای مراحل و درجاتی است که می باید به طور منظم به کار گرفته شوند ، در غیر این صورت فرد دچار از هم گسیختگی روانی خواهد شد .
 - ۱۱- سازگاری مطلوب آن گونه است که فرد احساس « خوب بودن » نماید به نحوی که علائم ناکامی و شکست به طور کلی از وجود او رخت بر بندد .
 - ۱۲- سازگاری آرمانی در دیدگاه مذهبی نزدیکی هر چه بیش تر به خداوند و خلق است . (اسلامی نسب ، ۱۳۷۳)
- راه های سازش یا سازگاری
- به نظر می رسد به تعداد انسان های کره ی زمین و به تعداد مشکلات آن ها روش حل مشکل یا سازش یا سازگاری وجود دارد . اما اصول کلی و اولیه ای جهت یکسان سازی اسلوب سازگاری وجود دارد . به عبارت دیگر اشکال سازش بیان ساده تری از روش های سازگاری را فراهم خواهد ساخت . بنابراین در این جا طرق مشکل سازش را بیان می کنیم .

روش ها یا اشکال سازگاری

- ۱- سازش از طریق دفاع و مقاومت
- ۲- سازگاری از طریق حمله و هجوم
- ۳- سازش یا عدم سازش از طریق گریز و فرار
- ۴- سازش از طریق ترس های غیر منطقی
- ۵- سازش از طریق فراموشی و عقب راندن مسائل
- ۶- سازش از طریق بیماری جسمی

۷- سازش از طریق اختلالات روانی : اضطراب ، افسردگی ، وسواس ، عقبگرد روانی و رفتار کودکانه

۸- سازش از طریق مکانیزم های دفاعی

۹- سازش از طریق بروز استرس ها و تنش های نگران کننده

۱۰- سازش به شکل بحران های روانی

عواملی که سازگاری زناشویی را دشوار می سازد :

زندگی زناشویی متأثر از عوامل و متغیر های گوناگونی است . پاره ای از این عوامل تسهیل کننده سازگاری و رضایت از ازدواج و برخی زندگی زناشویی را دستخوش آسیب ها و مشکلاتی می سازند .

عوامل اختلال را در سازگاری زناشویی بر حسب ویژگی های افراد و موقعیت ها بسیار گوناگون هستند . در زیر به مواردی کم براساس یافته های تحقیقاتی در مشاوره های خانواده حاصل شده است به طور اجمال اشاره می شود :

۱- زن و مرد به فاصله ی کوتاهی پس از یک فقدان عظیم و از دست دادن یک فرد مهم و معنی دار در زندگی ، اقدام به ازدواج نموده اند .

۲- ازدواج زن یا مرد با نیت و قصد و دور شدن و فاصله گرفتن از خانواده اصلی .

۳- تفاوت های زیاد و معنی دار در زمینه ها و سوابق خانوادگی زن و شوهر .

۴- زن و مردی که هر دو از داشتن خواهر و برادر و کانون گرم خانوادگی محروم بوده اند .

۵- زن و شوهر از نظر فیزیکی ، مالی و یا عاطفی به شدت به خانواده اصلی خود وابسته باشد .

۶- زن و مرد به خانواده های یکدیگر و یا یکی از دو خانواده بیش از حد نزدیک و وابسته یا دور و دارای نگرش خصمانه باشند .

۷- زن و مرد قبل از سن بیست سالگی یا پس از سی سالگی اقدام به ازدواج نموده باشند .

۸- زن و مرد پس از یک آشنایی کوتاه کمتر از شش ماه و یا بیش از سه سال نامزدی اقدام به ازدواج کنند .

۹- مراسم عروسی بدون حضور خانواده و یا دوستان طرفین انجام پذیرفته شده باشد .

۱۰- بارداری زن در طول دوران نامزدی و یا اوایل ، اولین سال ازدواج اتفاق بیفتد .

۱۱- یکی از زوجین نسبت به والدین و یا خواهران و برادران خود بدبین باشد و یا با آنان رابطه نامطلوب داشته باشد .

۱۲- یکی از زوجین دوران کودکی و یا نوجوانی خود را بسیار ناشاد و دردناک گذرانیده باشد .

۱۳- الگوی ازدواج در زندگی خانوادگی یکی از زوجین و یا هر دوی آن ها بی ثبات و نا امن بوده باشد . (نوابی نژاد، ۱۳۸۰)

عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی

۱- تشابه : یکی از موضوعات مورد علاقه در بحث زناشویی تشابه بودن است . اشخاص تمایل دارند با شخص مشابه ازدواج کنند . موضوع دیگر این که همسران وقتی با هم مشابه هستند ، راضی ترند . تحقیقات بر این امر دلالت دارند که همسران در نگرش ها ، ارزش ها ، علایق و اسنادهای دیگر مشابه هم هستند . نتایج تحقیقات ترمن در دهه ۱۹۳۰ این بود که افراد تمایل دارند با شخصی ازدواج کنند که مشابه آن ها باشد . یافته دوم و قطعی تر این بود که شباهت یا عدم شباهت و یا خوشبخت بودن در ازدواج ارتباط دارد .

۲- جذابیت جسمانی : مشخص شده که افراد جذاب صرفاً براساس جذابیتشان به عنوان افرادی که ویژگی های قابل قبول دارند ، شناخته می شوند . هر چند نمی توان مسائل ظاهری ، زیبایی ها و جذابیت های جسمانی را خصوصاً در سنین جوانی نادیده گرفت .

۳- تحصیلات : در بیش تر مواقع دیدگاه و بینش فرد تحصیل کرده نسبت به محیط خانوادگی ، مسائل و مشکلات واقع بینانه تر و منطقی تر می باشد . اختلاف سطح تحصیلی بین زن و شوهر درک متقابل بین آن ها را کم می کند و این زمینه ی

مناسبی برای اختلاف و درگیری های زناشویی است . در نتیجه هر چه اختلاف سطح تحصیلات کمتر باشد ، احتمال بروز اختلاف نیز کمتر می شود .

۴- عوامل اقتصادی و درآمد : هر چه تفاوت و فاصله ی خانواده ی زن و شوهر کم تر باشد ، می توان بیش تر امیدوار بود که در زندگی آینده تنش و اصطکاک کم تری به وجود آید .

۵- عامل سن : ازدواج با فاصله ی سنی بسیار زیاد اصولاً مناسب نیست ، چرا که در این حالت تمام نیازها ، خواست ها ، علایق و محدودیت های زن و شوهر دارای تفاوت های چشم گیری است و همین تفاوت ها می تواند منشأ اختلاف ها و کشمکش های اصولی و جدی باشند . تحقیقات نشان داده اند که ازدواج هایی که در آن همسران کم تر از ۲۰ سال دارند ، نسبت به ازدواج سایر همسران به احتمال زیاد به شکست منتهی می شوند .

۶- هم جواری جغرافیایی و عوامل فرهنگی : عامل جغرافیا یا تلفیق و پیوند عامل دیگر بر ازدواج تأثیر می گذارد . یکی از دانشمندان با پذیرش نظریه ی هم جواری می گوید : ازدواج در میان افرادی که از نظر مکان به یکدیگر نزدیک می باشند ، بیش تر انجام می گیرد ؛ زیرا کسانی که به هم نزدیک هستند ، صفات و عادات همگون بیش تری دارند . ازدواج هایی که ریشه ی فرهنگی همگونی ندارد ، کم دوام تر و آسیب پذیرتر است و هر چه زوجین از نظر فرهنگی و اجتماعی به هم نزدیک تر باشند ، سازگاری آن ها پس از ازدواج بیش تر خواهد شد .

۷- اعتقادات و باورها : یکی از مهم ترین عوامل در انتخاب همسر مسئله ی اعتقادات و باورهای زوجین می باشد . طبیعی است هر چه زن و شوهر در باورها ، ارزش ها و ضد ارزش ها نزدیکی و مشابهت بیشتری با یکدیگر داشته باشند ، کمتر دچار بحران و درگیری در زندگی مشترک خواهند شد .

۸- اشتغال : در مورد تأثیر اشتغال بر سازگاری زناشویی هنوز یک یافته ی مشخصی به دست نیامده است . برگ و ویر (۱۹۷۶) دریافتند که شوهران زنان شاغل در زندگی زناشویی خود نسبت به شوهران زنان غیر شاغل رضایت کم تری دارند .

۹- ویژگی های فرزندان : در مورد تأثیر سن فرزندان بر سازگاری زناشویی ، ابوت و برادی (۱۹۸۵) دریافتند که سطوح پایین و خوشبختی زناشویی در میان زنان قفقازی با داشتن فرزندان زیر ۶ سال ارتباط دارد . میلر (۱۹۷۶) دریافت که ارتباط بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی رابطه ی عکس وجود دارد . در زمینه ی تأثیر جنس فرزندان بر سازگاری زناشویی همسران تحقیقات گزارش داده اند که مادران پسر بچه های پیش دبستانی بیش از مادران دختر بچه های پیش دبستانی فشار روانی تجربه می کنند . این موضوع به شلوغی پسر بچه ها نسبت داده شده است . (میر محمد صادقی ، ۱۳۸۴) .

روش تحقیق:

روش تحقیق ، علی - مقایسه ای است . هر گاه در علوم انسانی ، بنا به هر دلیلی ، نتوانیم از روش تحقیق آزمایشی یا تجربی برای پی بردن به رابطه ی علت و معلولی استفاده کنیم ، می توانیم از روش تحقیق علی - مقایسه ای استفاده کنیم ؛ یعنی پی بردن به علت از طریق مقایسه ی روشی که از طریق بررسی معلول ، پی به علت می برد .

جامعه ی آماری در این پژوهش ، دبیران متاهل مقطع متوسطه شهر مریوان می باشد . در این پژوهش ، نمونه گیری از کل جامعه ی مورد نظر صورت گرفت ، که ۱۷۵ نفر را با استفاده از نمونه برداری تصادفی ساده ، انتخاب کردیم . قابل ذکر است که از این ۱۷۵ نفر ، ۱۰۰ نفر زن ، و ۷۵ نفر مرد ، انتخاب شدند .

در این نوع نمونه گیری ، نشانه ها یا واحد های مورد مطالعه برای گروه نمونه ، به گونه ای انتخاب می شود که همه ی آن ها ، فرصت برابری در انتخاب شدن دارد ، و هر انتخاب نیز ، از انتخاب دیگر ، مستقل می باشد .

ابراز جمع آوری اطلاعات:

آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس: در این تحقیق ، به منظور بررسی فرضیه ها ، از آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس استفاده شد. این ابزار ۱۵ سؤالی ، یکی از اولین مقیاس های کوتاه برای سنجش سازگاری زناشویی است. سازگاری زناشویی ، بنا به تعریف ، عبارت از برون سازی زن و شوهر با یکدیگر در هر مقطعی از زمان است. این آزمون ، یک ابزار کلی است ؛ لذا استفاده از آن ، در برنامه ریزی درمان های معطوف به رفتار خاص، احتمالاً خیلی سودمند نیست. ارزش عددی سؤالات این آزمون، متفاوت است. امتیاز یا نمره ی سؤال شماره ی ۱۲ ، معادل ۱۰ است؛ اگر پاسخ هر دو نفر زن و شوهر ، « ماندن در خانواده » باشد، اگر ترجیح هر دو نفر زن و شوهر ، « بیرون رفتن » باشد، امتیاز این سؤال ، ۳ است، و اگر ترجیح زن و شوهر متفاوت باشد ، امتیاز این سؤال، ۲ است. نمره ی آزمون ، برابر با حاصل جمع امتیازات هر سؤال ، و دامنه ی آن ، از ۲ تا ۱۵۸ است. برآورد همسانی درونی ، با استفاده از فرمول اسپرین - براون ، بسیار خوب و ضریب همبستگی بین دو نیمه ، برابر با ۹۰٪ بوده است. هیچ اطلاعی درباره ی اعتبار بازآزمایی آن ، در اختیار نیست. « آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس » ، برای گروه های شناخته شده و با نمرات متمایز کننده برای زوج های سازگار و ناسازگار ، از روایی بالایی برخوردار است. نمرات این آزمون ، با آزمون « پیش بینی زناشویی لاک - والاس » ، همبستگی بالایی دارد. این نتیجه، نشان دهنده ی روایی همزمان بالای آن است. آزمون مذکور، مقیاسی برای پیش بینی سازگاری آینده است. به ۱۷۵ نفر متأهل مراجعه کردیم و آزمون سازگاری زناشویی لاک - والاس را به آن ها داده و بعد از پاسخگویی و جمع آوری آزمون ها ، به نمره گذاری آن ها ، اقدام نمودیم. که از آزمون T ، برای تعیین معناداری تفاوت بین دو میانگین مستقل استفاده می شود.

یافته ها

سوال پژوهش: آیا بین افرادی که ازدواج فAMILیلی دارند و افرادی که ازدواج غیر فAMILیلی دارند از نظر سازگاری زناشویی تفاوت معنی داری وجود دارد ؟

همان گونه که در جدول مشاهده می شود نمره t محاسبه شده (۰/۳۶۸) می باشد و از ۱ کوچک تر می باشد بنابراین نیازی به مراجعه به جدول t نیست . در نتیجه فرض صفر تأیید شده و فرض خلاف رد می شود و نتیجه گرفته می شود که بین افرادی که ازدواج فAMILیلی دارند و افرادی که ازدواج غیر فAMILیلی دارند تفاوت معنی داری وجود ندارد .

آزمون t به منظور بررسی تفاوت نمره سازگاری افراد دارای ازدواج فAMILیلی و افراد دارای ازدواج غیر فAMILیلی

تفاوت معناداری	سطح معنی داری	درجات آزادی	t
۱/۹۷۳۴۶	۰/۷۱۴	۱۷۴	۰/۳۶۸
۱/۹۷۳۴۶	۰/۶۶۷	۱۷۴	۰/۴۳۳

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف تعیین عوامل مختلف مؤثر در سازگاری زناشویی دبیران متأهل مقطع متوسطه شهر مریوان انجام شد . که جامعه آماری دبیران متأهل مقطع متوسطه شهر مریوان نمونه آماری ما ۱۷۵ نفر که ۷۵ نفر مرد و ۱۰۰ نفر زن به روش تصادفی انتخاب شدند و ابزار پژوهش پرسش نامه سازگاری لاک والاس بود که به طور کلی نتایج زیر به دست آمد . با توجه به یافته ها بین افرادی که ازدواج فAMILیلی دارند و افرادی که ازدواج غیر فAMILیلی دارند تفاوت معنی داری وجود ندارد .

ازدواج، یک پدیده‌ی کاملاً اجتماعی است. ضمن آن که، پاسخی به نیازها و سائقه‌های نظری انسان نیز، می‌باشد. نهادی دیرباز و پایدار که پایداری گروهی و زندگانی کمی و کیفی نسل‌های متوالی، به آن بستگی دارد. ازدواج، یک نیاز و خواست طبیعی زن و مرد است، و همه‌ی مکاتب سالم در جوامع بشری، به ویژه مکاتب آسمانی و خاصه دین مبین اسلام، بر آن صحنه نهاده و پیروان خود را، به ازدواج دعوت و ترغیب کرده است.

بدون تردید، انتخاب همسر، یکی از مهم‌ترین تصمیم‌ها در طول زندگی ماست، و در حقیقت، همه‌ی هیجان‌ات و تولید مثل و تربیت نسل آینده و درآمد و مسئولیت و تأمین نیازها و چالش‌های آینده‌ی زندگی آینده‌ی ما، به آن بستگی دارد. هر چند ازدواج به عنوان یک نهاد جهانی، همچنان پایدار است و پایدار خواهد ماند؛ لکن نرخ ازدواج در دهه‌های اخیر، افزایش یافته است و برعکس، نرخ طلاق، به ویژه در جوامع غربی، از جمله آمریکا، رو به افزایش است.

با این آثار و نتایج و تحولات حیرت‌انگیز، به نظر نمی‌رسد بحث درباره‌ی گزینه‌ی همسر، ملاک‌ها و فرآیند آن، به ویژه برای جوانان، از اهمیت خاصی برخوردار است. (نوابی نژاد - ۱۳۸۰).

منابع

- اسلامی نسب، علی، روانشناسی سازگاری، ۱۳۷۳، انتشارات بنیاد .
- بابازاده، علی اکبر، مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ۱۳۷۰، بدر
- پور مقدس، علی، روانشناسی سازگاری، ۱۳۶۷، انتشارات مشعل
- ثنایی، باقر، مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج، ۱۳۷۹، انتشارات بعثت
- حسینی بیرجندی، مهدی، مشاوره در آستانه ازدواج، ۱۳۸۰، آوای نور
- دلاور، علی، روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۱۳۸۳، مؤسسه نشر و پیرایش
- ساعت چی، محمود، اصول روان‌شناسی، ۱۳۶۸، انتشارات امیر کبیر
- ساعی ارسی، ایرج، درآمدی بر جامعه‌شناسی و آسیب‌شناسی خانواده نابسامان، ۱۳۸۲، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ابهر
- سرمد، زهره و همکاران، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، ۱۳۷۹، انتشارات دفتر نشر آگاه
- سیف، علی اکبر، روان‌شناسی پرورشی، ۱۳۷۹، نشر آگاه
- شریعت مداری، علی، روان‌شناسی تربیتی، ۱۳۶۹، انتشارات امیر کبیر
- قصابیان، محمد رضا، نظام خانواده در اسلام و ایران، ۱۳۸۴
- کلینکه، محمد خانی، شهرام، مهارت‌های زندگی، ۱۳۸۰، (اسپند هنر)
- مظاهری، علی اکبر، جوانان و انتخاب همسر، ۱۳۷۳، انتشارات پارسیان
- ملازمانی، علی و همکاران، بررسی وضعیت ازدواج و سازگاری زناشویی در بین کارکنان سپاه، ۱۳۸۴
- موهبتی، حوا و همکاران، مقایسه میزان رضایتمندی زناشویی در بین فرزندان اول و دوم و سوم، ۱۳۸۲
- مهارت مدیریت خانواده، آموزش و پرورش، ۱۳۸۶
- میر محمد صادقی، مهدی، ازدواج، سازمان بهزیستی کشور، ۱۳۸۴، معاونت امور فرهنگی و پیش‌گیری، دفتر پیش‌گیری از آسیب‌های اجتماعی
- نوابی نژاد، شکوه، مشاوره‌ی ازدواج و خانواده‌درمانی، ۱۳۷۶، انجمن اولیاء و مربیان
- هومن، حیدر علی، شناخت روش علمی در علوم رفتاری، ۱۳۷۳، نشر پارسا